

Πανεπιστήμιο Πατρών • Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας
υπό την Αιγίδα του
Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων

ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ
ΣΤΗ ΜΑΘΗΣΗ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ
ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ/ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ
ΣΤΗΝ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
INCLUSIVE EDUCATION IN HIGHER EDUCATION

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ - PROGRAMME

Με την συμμετοχή εκπροσώπων:

- του European Agency for Special Needs and Inclusive Education
- Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων

23 - 24 Σεπτεμβρίου 2016

Συνεδριακό και Πολιτιστικό Κέντρο Πανεπιστημίου Πατρών

Συνέδριο

Το Πανεπιστήμιο Πατρών
σε συνεργασία με την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος
διοργανώνει συνέδριο με θέμα:

**«Προσβασιμότητα στη Μάθηση των Φοιτητών με Ειδικές
Ανάγκες / Αναπηρίες στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση»
“Inclusive Education in Higher Education”**

Υπό την Αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και
Θρησκευμάτων

23 και 24 Σεπτεμβρίου 2016

Συνεδριακό και Πολιτιστικό Κέντρο Πανεπιστημίου Πατρών
**Με την συμμετοχή εκπροσώπων του European Agency for
Special Needs and Inclusive Education και Ευρωπαϊκών
Πανεπιστημίων**

Αντικείμενο του συνεδρίου είναι η παρουσίαση του
Ευρωπαϊκού και διεθνούς πλαισίου της συνεκπαίδευσης
(Inclusive Education) και των βασικών της αρχών. Θα
συζητηθούν παραδείγματα καλών πρακτικών σε διεθνές
και εθνικό επίπεδο σε σχέση με την προσβασιμότητα στη
μάθηση των φοιτητών με ειδικές ανάγκες/αναπηρίες στην
τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Συμμετέχοντες: Εκπρόσωποι του Υπουργείου Παιδείας,
Έρευνας και Θρησκευμάτων, Διδακτικό και Ερευνητικό
Προσωπικό και φοιτητές Πανεπιστημίων και ΤΕΙ από όλη
την Ελλάδα, Εκπρόσωποι Φορέων Περιφερειακής και
Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Εκπρόσωποι Φορέων
Εκπαίδευσης, Προσωπικό ΚΕΔΔΥ, Εκπαιδευτικοί
Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Γενικής και Ειδικής
Εκπαίδευσης, Εκπρόσωποι Φορέων Ατόμων με Αναπηρίες
και όσοι ενδιαφέρονται για θέματα συνεκπαίδευσης.

Πρόγραμμα

Παρασκευή, 23/9/2016

Συνεδρίες στα Αγγλικά
Plenary session in English

**16.00-17.00: Προσέλευση-Εγγραφές / Registration of
participants**

17.00-17.15:

Χαιρετισμός από την Πρύτανη του Πανεπιστημίου Πατρών,

Καθηγήτρια: Βενετσάνα Ε. Κυριαζοπούλου

Χαιρετισμός από τον Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας,

Απόστολο Κατσιφάρα

Χαιρετισμός από τον Πρόεδρο της Εθνικής

Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ) και

Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Φόρουμ Ατόμων με Αναπηρία-
European Disability Forum (EDF)

Ιωάννη Βαρδακαστάνη

Κήρυξη της έναρξης των εργασιών του Συνεδρίου
από εκπρόσωπο του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και
Θρησκευμάτων

**17.00-19.40: The framework of Inclusive Education
Systems**

Moderator: Venetta Lampropoulou

17.15 - 17.30: Main objectives and work of the European
Agency for Special Needs and Inclusive Education

Per Gunnvall

17.30 – 17.45: European framework and key principles of
Inclusive Education: What we mean by Inclusive Education
Systems, **Cor Meijer**

17.45 - 18.00: European context of Inclusive Education,
Victoria Soriano

18.00-18.20: Regimes of inclusive education, accessibility
and transition to higher education, **Serge Ebersold**

18.20-18.40: Developing a welcoming tertiary education
environment to all students - challenges and opportunities,
Paul A. Bartolo

18.40-19.40: Συζήτηση

Conference

University of Patras
in collaboration with the Region of Western Greece
organizes the conference with the title:

“Inclusive Education in Higher Education”

Under the auspices of the Greek Ministry of Education,
Research and Religious Affairs

23 and 24 September 2016

Conference and Cultural Centre of the University of Patras

**With the participation of representatives of the
European Agency for Special Needs and Inclusive
Education and other European Universities**

The aim of the conference is to present the
European/international framework and key principles of
inclusive education and to discuss best practices of
inclusive higher education at European and National level -
how to welcome and facilitate the study of students with
SEN/disabilities in higher education.

Participants: Representatives of the Ministry of Education,
Research and Religious Affairs, Academic- Research
personnel and University Students, Representatives of the
Local and Regional Authorities, Primary and Secondary
Special and General Education Teachers, Representatives of
Organisations of Students with SEN/disabilities and people
in general who are involved or interested in Inclusive
Education.

Programme

Friday 23/9/2016

Plenary session (in English)

16.00-17.00: Registration of participants

17.00-17.15:

Welcome message by the Rector of the University of Patras,

Professor: Venetsana E. Kyriazopoulou

Welcome message by the Regional Governor of Western
Greece,

Apostolos Katsifaras

Welcome message by the President of the Greek National
Confederation of Disabled People (ESAA) and President of
the European Disability Forum (EDF),

Ioannis Vardakastanis

Official opening by the Representative of the Ministry of
Education, Research and Religious Affairs

Plenary session

**17.00-19.40: The framework of Inclusive Education
Systems**

Moderator: Venetta Lampropoulou

17.15 - 17.30: Main objectives and work of the European
Agency for Special Needs and Inclusive Education

Per Gunnvall

17.30 – 17.45: European framework and key principles of
Inclusive Education: What we mean by Inclusive Education
Systems, **Cor Meijer**

17.45 - 18.00: European context of Inclusive Education,
Victoria Soriano

18.00-18.20: Regimes of inclusive education, accessibility
and transition to higher education, **Serge Ebersold**

18.20-18.40: Developing a welcoming tertiary education
environment to all students - challenges and opportunities,
Paul A. Bartolo

18.40-19.40: Discussion

Σάββατο 24/9/2016

Διαδραστικές συνεδρίες στα Ελληνικά

9.00-10.00: Προσέλευση, Εγγραφές

10.00-11.30: Α. Συνεδρία: Η Πολιτική της Προσβάσιμης Μάθησης

Συντονίστρια: Μάρη Κυριαζοπούλου

10.00 – 10.15 Η προοπτική της ενταξιακής εκπαίδευσης στο πλαίσιο των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων: δικαίωμα στην εκπαίδευση,

Ευδοξία Ντεροπούλου-Ντέρου

10.15 – 10.30 Ενταξιακή εκπαιδευτική πολιτική: Οι προκλήσεις για το Υπουργείο Παιδείας,

Παναγιώτης Κασσιανός

10.30 – 10.45 Ο φοιτητής ΑμεΑ και οι ανάγκες του: μια συστηματική προσέγγιση, **Αριστοτέλης Νανιόπουλος & Δημήτριος Ναλμπάντης**

10.45 – 11.30 Συζήτηση

11.30 – 12.00 Διάλειμμα

12.00-14.00: Β. Συνεδρία: Προσβασιμότητα των Φοιτητών με Αναπηρία στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Συντονιστής: Χρήστος Παναγιωτακόπουλος

12.00 – 12.15 Συστήματα και πρακτικές υποστήριξης των φοιτητών/τριών με αναπηρία στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, **Αναστασία Βλάχου**

12.15 – 12.30 Προσβασιμότητα φοιτητών ΑμεΑ στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση: Προσαρμοσμένες υπηρεσίες και υποδομές, **Αναστασία Γκουβατζή & Βενέττα Λαμπροπούλου**

12.30 – 13.15 Μονάδα πρόσβασης για φοιτητές με αναπηρία στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, **Γεώργιος Κουρουπέτρογλου**

13.15 – 13.30 Οι εμπειρίες φοιτητών με σωματικές αναπηρίες στην τριτοβάθμια εκπαίδευση: Ακούγοντας τη φωνή τους, **Χατζηκακού Κίκα & Πολυκάρπου Β., Χατζηηλία Α.**

13.30 – 14.00 Συζήτηση

14.00 – 15.00 Γεύμα Εργασίας

15.00-16.45: Γ. Συνεδρία: Καλές Πρακτικές

Συντονίστρια: Αθηνά Σιδέρη

15.00-15.15: Προσβασιμότητα στην εκπαίδευση: η συμβολή του Γραφείου μελετών ΑμεΑ του Υπουργείου Περιβάλλοντος, **Γιάννης Πολυχρονίου**

15.15- 15.30: Μονάδα Ακαδημαϊκής Στήριξης και Προσβασιμότητας Φοιτητών με Αναπηρία: Το Παράδειγμα της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών,

Ουρανία Αναστασιάδου

15.30 – 15.45: Επιμορφώνοντας εκπαιδευτικό και διοικητικό προσωπικό στο Πανεπιστήμιο Πειραιά για τη δημιουργία ενός φιλικού μαθησιακού περιβάλλοντος για φοιτητές με αναπηρία μέσα από ένα ανοικτό μάθημα (MOOC), **Συμεών Ρετάλης**

15.45 – 16.00 Παρουσίαση του Συμβουλευτικού Κέντρου Φοιτητών του Πανεπιστημίου Κρήτης,

Αριάννα Αρχοντάκη

16.00 – 16.15: Εμπειρίες και αναστοχασμοί από την εκπαιδευτική υποστήριξη φοιτητών με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις στο Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, **Λία Τσερμίδου**

16.15- 16.30: ExchangeAbility: Προώθηση ευκαιριών κινητικότητας και προσβασιμότητας για φοιτητές με αναπηρία στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση,

Μαρία Παναγιωτοπούλου

16.30 – 16.45 Συζήτηση

16.45 – 17.15 Διάλειμμα

17.15 - 18.30 Συμπεράσματα Συνεδρίου.

Συμμετέχον Εκπρόσωποι Πανεπιστημίων και Πολιτικής Ηγεσίας.

18.30 Λήξη εργασιών

Saturday 24/9/2016

Interactive plenary session (in Greek)

9.00-10.00: Registration of participants

10.00-11.30: National Policy on Inclusive Education

Moderator: Mary Kyriazopoulou

10.00 – 10.15 Inclusive Education in higher Education: the right to education, **Evthoxia Deropoulou-Derou**

10.15 – 10.30 Inclusive Education: The Challenges for the Ministry of Education, **Panagiotis Kassianos**

10.30 – 10.45 The student with SEN/disability and his needs: a systems approach, **Aristotelis Naniopoulos & Dimitrios Nalmpantis**

10.45 – 11.30 Discussion

11.30 – 12.00 Coffee break

12.00-14.00: Accessibility of students with SEN/disability in Higher Education

Moderator: Christos Panagiotakopoulos

12.00 – 12.15 Systems and support practices of students with SEN/disability in Higher Education,

Anastasia Vlachou

12.15 – 12.30 Accessibility of students with SEN/disability in Higher Education: Adapted infrastructure and services, **Anastasia Gouvatzis & Venetta Lampropoulou**

12.30 – 13.15 Accessibility Unit for students with SEN/disability in the National and Kapodistrian University of Athens, **George Kouroupetroglou**

13.15 – 13.30 The experience of students with physical disability in Higher Education: listening to their voice, by **Kika Chatzikakou & V. Polikarpou, A. Chatziilia**

13.30 – 14.00 Discussion

14.00 – 15.00 Lunch

15.00-16.45: Good Practice

Moderator: Athina Sideri

15.00-15.15: Accessibility to education: the contribution of the office for studies of people with disabilities in the Ministry of Environment, **Joannis Polychroniou**

15.15- 15.30: Unit for academic support and accessibility for students with SEN/disability: the example of the Athens School of Fine Arts, **Ourania Anastasiadou**

15.30 – 15.45: Promoting a Disability-Friendly Learning Environment to Students of the University of Piraeus via training higher education lecturers and administrative staff on inclusion: a Massive Open Online Course (MOOC), **Symeon Retalis**

15.45 – 16.00 Presentation of the Consultation Center for Students of the University of Crete, **Ariana Archodaki**

16.00 – 16.15: Experiences from the educational support of students with SEN/disability in the School of Education, National and Kapodistrian University of Athens,

Lia Tsermidou

16.15-16.30: ExchangeAbility: Promotion of mobility opportunities and accessible Higher Education for students with disabilities, **Maria Panagiotopoulou**

16.30 – 16.45 Discussion

16.45 – 17.15 Coffee break

17.15 - 18.30 Conference's Conclusions with the participation of Universities' representatives and the Political Leadership

18.30 End of the conference

Ομιλητές/ Συντονιστές:

Paul Bartolo Professor, Department of Psychology, University of Malta

Serge Ebersold Professor at the conservatoire national des arts et métiers, holder on the chair on accessibility, France

Per Gunnvall Chair of the European Agency for Special Needs and Inclusive Education

Cor Meijer Director of the European Agency for Special Needs and Inclusive Education

Victoria Soriano Assistant Director of the European Agency for Special Needs and Inclusive Education

Ουρανία Αναστασιάδου Επιστημονική υπεύθυνη της Μονάδας Ακαδημαϊκής Στήριξης & Προσβασιμότητας Φοιτητών με Αναπηρία, Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών

Αριάννα Αρχοντάκη Συμβουλευτικό Κέντρο Φοιτητών, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Αναστασία Βλάχου Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Ειδικής Αγωγής, Τμήμα Ειδικής Αγωγής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Αναστασία Γκουβατζή (PhD), Προϊσταμένη Α' ΚΕΔΔΥ Θεσσαλονίκης

Παναγιώτης Κασσιανός, Προϊστάμενος, Διεύθυνση Ειδικής Αγωγής & Εκπαίδευσης, Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας & Θρησκευμάτων

Μάρη Κυριαζοπούλου European Agency for Special Needs and Inclusive Education

Γεώργιος Κουρουπέτρογλου Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών, Διευθυντής Τομέα Επικοινωνιών και Επεξεργασίας Σήματος, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Λαμπροπούλου Βενέττα Ομότιμη Καθηγήτρια του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Πατρών

Δημήτριος Ναλμπάντης Δρ. Πολ. Μηχ., ΕΔΙΠ, πρώην υπεύθυνος Γραφείου Προσβασιμότητας Α.Π.Θ.

Αριστοτέλης Νανιόπουλος Καθηγητής Συστημάτων Μεταφοράς Α.Π.Θ. Πρόεδρος Επιτροπής Βιώσιμης Κινητικότητας και Προσβασιμότητας Α.Π.Θ.

Ευδοξία Ντεροπούλου-Ντέρου Επίκουρη καθηγήτρια, Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Μαρία Παναγιωτοπούλου Εθνική Συντονίστρια του Project "ExchangeAbility", Τ.Ε.Ι. Αθήνας, Erasmus Student Network (ESN)

Χρήστος Παναγιωτακόπουλος Καθηγητής του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Πατρών, Αναπληρωτής Πρυτάνεως Τεχνολογιών, Πληροφορίας & Επικοινωνιών του Πανεπιστημίου Πατρών

Γιάννης Πολυχρονίου Αρχιτέκτων, εμπειρογνώμων προσβασιμότητας, Προϊστάμενος Τμ. Αρχιτεκτονικών Μελετών & Γραφείου Προσβασιμότητας ΑμεΑ στο Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού - Διεύθυνση Μελετών Μουσείων

Συμεών Ρετάλης Καθηγητής, Τμήμα Ψηφιακών Συστημάτων, Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Αθηνά Σιδέρη Ομότιμη Καθηγήτρια, Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Λία Τσερμίδου Υποψήφια διδάκτορας, Εργαστήριο Ειδικής, Ενταξιακής Εκπαίδευσης και Σπουδών στην Αναπηρία, Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Χατζηκακού Κίκα Συνδεδειγμένη Λειτουργός Ένταξης Κωφών Μαθητών Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού Κύπρου

Speakers/Moderators:

Paul Bartolo Professor, Department of Psychology, University of Malta

Serge Ebersold Professor at the conservatoire national des arts et métiers, holder on the chair on accessibility, France

Per Gunnvall Chair of the European Agency for Special Needs and Inclusive Education

Cor Meijer Director of the European Agency for Special Needs and Inclusive Education

Victoria Soriano Assistant Director of the European Agency for Special Needs and Inclusive Education

Ourania Anastasiadou, Scientific responsible of the Unit for academic support and accessibility for students with SEN/disability, Athens School of Fine Arts

Ariana Archodaki, Consultative Center for Students, University of Crete

Kika Chatzikou, Ministry of Education and Culture, Cyprus

Evthoxia Deropoulou-Derou, Professor, National and Kapodistrian University of Athens, Department of Education

M. Panagiotopoulou, National Coordinator of the Project "ExchangeAbility", TEI ATHENS, Erasmus Student Network (ESN)

Anastasia Gouvatzi (PhD), Head of A' KEDDY Thessaloniki

Panagiotis Kassianos, Director, Directorate for Special Needs Education, Hellenic Ministry of Education, Research & Religious Affairs

George Kouroupetroglou, Professor, Department of Informatics and Telecommunications, Director of the Division Communications and Signal Processing, National and Kapodistrian University of Athens

Mary Kyriazopoulou, European Agency for Special Needs and Inclusive Education

Venetta Lampropoulou, Professor Emeritus, Department of Primary Education, University of Patras

Dimitrios Nalmpantis Dr. Eng. (Civil), Laboratory Teaching Faculty, ex Head of the Office of Accessibility A.U.Th.

Aristotelis Naniopoulos Professor of Transport Systems A.U.Th. Head of the Committee of Sustainable Mobility and Accessibility A.U.Th.

Christos Panagiotakopoulos, University of Patras, Vice Rector of Information and Communication Technologies, Department of Primary Education

Joannis Polychroniou, Architect, accessibility expert, Ministry of Culture, Head of Department of Architectural Studies and Accessibility office

Symeon Retalis, Professor, University of Piraeus, Department of Digital Systems

Athina Sideri, Professor Emeritus, Department of Education, National and Kapodistrian University of Athens

Lia Tsermidou, PhD student, National and Kapodistrian University of Athens, Department of Education

Anastasia Vlachou, Professor, University of Thessalia, Department of Education